

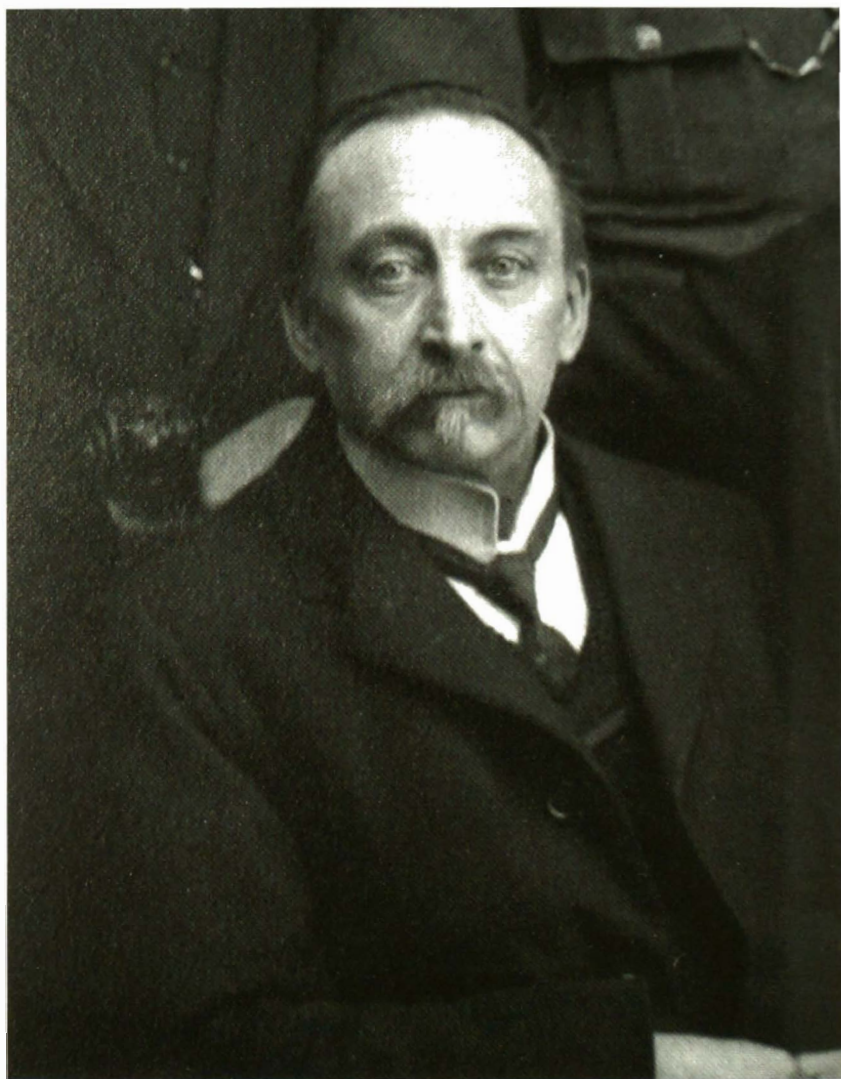
De Katholieke Vlaamse Burgersbond van Geraardsbergen onder leiding van FRANS BAISIER, 1894-1914

Dirck SURDIACOURT

De eerste aanzetten van een katholieke middenstandsbeweging vinden we vanaf 1890, grotendeels gelijklopend met de organisatie van de katholieke arbeiders en landbouwers. In 1894 wordt de Katholieke Vlaamse Burgersbond van Geraardsbergen opgericht. Duidelijk partijgebonden maar met aandacht voor de Vlaamse taal. Verassend, zeker omdat de meeste andere burgersbonden de link met de taal niet leggen. Over het waarom van het woord 'Vlaams' in de naamgeving hebben we verder geen informatie teruggevonden. Belangrijk is de geleidelijke deelname van de Burgersbond en hun achterban aan het politieke gebeuren, de vertegenwoordiging van een tot dan toe politiek niet vertegenwoordigde groep, de kleine burgerij in de steden, later de middenstand genoemd.

De invoering in 1893 van het Algemeen Meervoudig Mannenstemrecht vormt een belangrijke stimulans voor de oprichting van de Burgersbond

Met de invoering van het Algemeen Meervoudig Stemrecht beseffen zowel katholieken als liberalen dat hierdoor de socio-politieke machtsverhouding grondig zal veranderen in het voordeel van de socialisten. Als gevolg hiervan verwacht men belangrijke politieke verschuivingen. Het laat geen twijfel dat de *Catholieke Bewarende Vereniging* (de conservatieve katholieke partij) van het arrondissement Aalst zich hierop zal moeten voorbereiden. Met dat doel stelt zij een commissie samen om een nieuw reglement te ontwerpen om zich organisatorisch aan te passen aan het nieuwe potentiële kiezerskorps. Op 7 augustus 1893 wordt het ontwerp aan de afgevaardigden van de kantons voorgelegd en besproken. Paul Guillemin, oprichter van de *Katholieke Werkmanskring* te Geraardsbergen, en met zijdelings al sympathieën voor de *Christene Volkspartij* van Daens, stelt voor om binnen de conservatieve katholieke partij drie groepen met uiteenlopende belangen te vormen, elk met hun eigen aansturing: de burgerij, die al politiek vertegenwoordigd is, (verenigd in de *Bewarende Vereniging*), de landbouwers (verenigd binnen de *Boerenbond*) en de werklieden in de steden (verenigd in antisocialistische werkmanskringen en vakverenigingen). Zijn analyse, zoals later zal blijken, is niet verkeerd. Het is immers bijzonder moeilijk om de vaak tegengestelde belangen van de arbeiders, de middenstand, de burgerij en de landbouwers in één totaal pakket onder te brengen¹



Frans Baisier in 1918. (Familiatedocumenten Claire Baisier)

1. P. HEYRMAN, *Middenstandsbeweging en beleid in België, 1918-1940*, Leuven, 1998, p. 46.

De stichting van de Katholieke Vlaamse Burgerbond

Hoewel Paul Guillemin aangeeft dat de katholieke partij de belangen van de (hogere) burgerij al politiek vertegenwoordigt, blijkt toch dat de kleine burgerij niet echt deel hiervan uitmaakt.² Vooral de zogeheten middenstand is niet echt vertegenwoordigd. Daarom wordt op 19 augustus 1894 de *Katholieke Vlaamschen Burgersbond van Geraardsbergen* opgericht. Katholiek en Vlaams, al hebben we over het Vlaams zijn van de bond omzeggens niets teruggevonden in de periode tussen oprichting en de Eerste Wereldoorlog. Onder de oprichters vinden we onder meer: Frans Baisier, Arthur De Moyer en Ferdinand-Karel-Gislenus Van Nieuwenhove.³

Van het eerste uur af wordt winkelier Baisier tot voorzitter verkozen en is De Moyer secretaris van de bond. De leden komen regelmatig samen in de herberg *De Spiegel* in de Steenstraat.⁴ Het is niet duidelijk of dit initiatief genomen is om de kleine burgerij, de zogeheten middenstand, te verenigen vanuit een toekomstig politieke positionering, dan wel om de sociale problematiek van de zelfstandige handelaars en ambachtslui te verbeteren.⁵ Men kan zeker niet uitsluiten dat electorale motieven een belangrijke rol hebben gespeeld.

De doelstellingen van de Burgersbond

De Geraardsbergse bond is de tweede katholieke bond in het arrondissement. De *Katholieke Nering- en Burgersbond van Aalst*, vóór 1894 opgericht, is de

oudste. De stichting van de Geraardsbergse *Liberaale Burgersbond* dateert van begin oktober 1893.⁶ Het doel van de Katholieke Burgersbond van Geraardsbergen sluit wellicht aan bij de bond van Aalst. De fundamentele betrachtning ligt in de beginperiode op het bestrijden en uitroeien van de coöperatieven en naamloze maatschappijen. Of precies die strijd relevantie had voor Geraardsbergen lijkt ons minder aannemelijk omdat de oprichting van de Geraardsbergse socialistische coöperatieve *De Verbroedering* van latere datum is (Belgisch Staatsblad 30 maart 1900). Van een mogelijke andere bedreigende grote naamloze maatschappij hebben we geen spoor. Een tweede doelstelling van de bond heeft te maken met het verdedigen van de belangen van nering, handel en nijverheid. Tot slot streeft de Burgersbond op termijn naar het deelnemen aan de verkiezingen om een directe vertegenwoordiging te hebben binnen de partij. Van de verkozen mandatarissen verwacht men absolute loyaliteit om de belangen van de middenstand via wettelijke maatregelen te verwezenlijken.⁷

De Katholieke Associatie in Geraardsbergen verliest de gemeenteraadsverkiezing van 1895

De gemeenteraadsverkiezing van november 1895 is voor de katholieke partij een compleet fiasco. Baisier, die voor het eerst opkomt, behaalt wel een behoorlijk resultaat met 1.304 stemmen. In vergelijking met de 1.358 stemmen van volksvertegenwoordiger Vincent Diericx, is Baisiers populariteit zeker niet te verwaarlozen. De katho-

lieke partij valt compleet uit de boot, terwijl de liberalen een volstrekte meerderheid (9 plaatsen) behalen en samen met de socialisten (4 plaatsen) het nieuwe stadsbestuur vormen met de liberaal Frans Rens als burgemeester.

De strijd tegen de socialistische coöperaties

De verkiezingsuitslag is voor de katholieken bijzonder moeilijk te verteren. Hun antisocialistische houding wordt nog sterker aangewakkerd wanneer het socialistische dagblad *Vooruit* onomwonden schrijft: "[...] het verdwijnen der kleine burgerij werkt ons in de hand. Hoe eer zij verdwenen is, hoe netter onze strijd zal wezen. Gij, werklieden kunt daaraan meewerken. Gij hebt maar uw brood te koop aan de samenwerkende Populaar."⁸ Met hun oproep om enkel bij de socialistische coöperatieven hun brood te kopen vallen ze de talrijke zelfstandige bakkers aan en dus ook leden van de Burgersbond. Zo zien we de *Katholieke Nering-, en Burgersbond van Aalst* in Mere, Lede, en Hofstade actie voeren tegen de coöperatieven. Wanneer de Aalsterse socialisten van *Recht voor Allen* in hun manifest beweren dat ze de kleine burgerij niet willen treffen of doen verdwijnen en *Vooruit* zo maar het tegenovergestelde schrijft, ontstaat er verwarring. Wie moet men geloven? De Aalsterse Burgersbond twijfelt niet en gaat in de aanval en maakt van de onduidelijke toestand gebruik om de burgers op te roepen zich te verenigen in hun *Katholieke Nering-, en Burgersbond* ter bescherming tegen de uitspraken en mogelijke

2. D. SURDIACOURT, *Een Daensistische kern in Geraardsbergen? (1893-1900)*, in *Gerardimontium* 2013, (247) p. 31-37.

3. *De Volksstem*, 30 april 1922, p. 1.

4. Mededeling Peter Heyrman, 28 juni 2013. *Ons Belang*, juni 1911, p. 3.

5. De belangenstrijd van de Geraardsbergse middenstandsbeweging is moeilijk te duiden. Daarvoor ontbreken ons de bronnen. We vangen dit enigszins op door het gebruik van krantenartikelen, verschenen in Aalsterse katholieke kranten zoals *De Denderbode* en *De Volkstem*. Voor 1911 hebben we het eerste nummer van *Ons Belang* kunnen raadplegen, een Geraardsbergse uitgave van de *Katholieke Burgersbond van Geraardsbergen*. We hebben geen nummers van *De Vaandrig* kunnen terugvinden uit de behandelde periode. We vermoeden dat Pieraert zijn weekblad regelmatig heeft gebruikt om middenstand gerelateerde onderwerpen te behandelen. Voor de algemene situering van de belangenstrijd van de middenstandsbeweging hebben we gebruik gemaakt van twee publicaties van Peter Heyrman: *Middenstandsbeweging en beleid in België, 1918-1940* en *Voor eigen winkel, Honderd jaar middenstand en middenstandsbeweging in Oost-Vlaanderen*.

6. *Het Laatste Nieuws*, 17 oktober 1893.

7. *Het Burgersrecht*, september 1896, p. 1.

8. *De Denderbode*, 15 maart 1896, p. 2.

acties van *Vooruit*.⁹

In mei 1896 belicht een zekere H. De Seyn de resultaten van zijn studie over de houding van de Burgersbond tegenover de coöperatieven. Wat blijkt? De Seyn beweert geen strijd te willen voeren tegen de coöperatieven in de brede zin. Hij roept daarom de aanwezigen op om enkel de coöperatieven van de socialisten te bestrijden, omdat de socialisten het 'omwerpen' van de kleine burgerij en de katholieken nastreven. De coöperatieven van staatsbedienden zijn wel aanvaardbaar maar het moet binnen de perken blijven, en die van landbouwers en goedgezinde (katholieke) werklieden moeten welwillendheid worden bejegend.¹⁰ Of De Seyns stelling navolging heeft gekregen is op basis van onze gegevens niet te duiden. Datzelfde jaar helpen de burgersbond van Aalst, onder voorzitterschap van Henry Arys, de Gentse Burgerkring en de Katholieke Burgersbond van Geraardsbergen Ninove bij de oprichting van een eigen middenstandsbond.

De Middenstandcongressen

Uit het middenstandcongres van 17-18 september 1899 in Antwerpen, ontstaat de *Vereniging tot Studie en Verdediging van de Belangen der Kleine Burgerij*. Beide voorzitters, Arys van Aalst en Baisier van Geraardsbergen zijn betrokken partij: "MM. Hector Arys, négociant, conseiller communal, président du Katholieke Nering- en Burgersbond, Alost; Fr. Baisier, négociant, président du Katholieke Burgersbond, Grammont."¹¹ Dat Baisier geen passieve deelnemer is bewijst het verslag van het *Congrès Internationale de la Petite Bourgeoisie*, uit 1900. In de bijlagen is een bijdrage opgenomen van

Baisier over klachten met betrekking tot de afkeuring van tinnen maten.¹² *De Katholieke Nering- en Burgersbond van Aalst* van zijn kant legt tijdens het congres een belangrijke vraag ter discussie voor: "Kan de burgerij, met hoop van welgelukken den strijd aangaan tegen die machtige capitalistische maatschappijen die, onder den naam van coöperatieven, de neringdoende burgerij tot den bedelstaf brengen?" Dat wordt met een ja beantwoord. Een van de sterke argumenten in het voordeel van de neringdoeners is namelijk dat coöperatieven geen krediet geven: "Mijnheer crediet is daar niet bekend." Vervolgens wordt een lijst met een achttal eisen neergelegd die de Aalsterse bond wil gerealiseerd zien door de politici. Een voor een worden de verschillende punten uitvoerig besproken.¹³ Als gevolg van dit belangrijke congres wordt de *Landsbond van de Kleine Burgerij* opgericht.

Op 26 mei 1901 vindt in Brugge het 5^{de} *Congres der kleine burgerij* plaats. De organisatie is in handen van het *Nationaal verbond van Handel, Nijverheid en Landbouw* en toegankelijk voor alle politieke strekkingen.¹⁴ Onder de leden van de commissie vinden we opnieuw Frans Baisier.

Februari 1903. De Geraardsbergse bond voert nog steeds het woord 'Vlaams' in zijn naam. Het verslag vermeldt: "MM. Baisier et De Moyer, respectivement président et secrétaire du «Vlaamsche katholieke burgersbond», à Grammont, prient la Chambre de voter sans modification le texte élaboré par la commission chargée d'examiner les propositions de loi relatives au repos dominical et hebdomadaire."¹⁵

Het jaar daarop, op 20 september 1904

vindt in het stadhuis van Geraardsbergen een onderzoek plaats naar de kleine burgerij.¹⁶ De uitslag van dit onderzoek hebben we niet kunnen raadplegen.

Het verkiezingsjaar 1911

Tussen 1903 en 1911 blijft elke informatie op lokaal vlak met betrekking tot de werking van de burgersbond onvindbaar maar in 1911 verandert de zaak. In maart, op het *Congres der Katholieke werken* 1911, in Aalst, spreekt Arthur De Moyer over het leuren en de marktrechten. Jules Pieraert behandelt thema's als contante betaling en pleit voor vermindering van gerechtskosten bij betwisting. Volksvertegenwoordiger Romain Moyersoen geeft er zijn visie over de toekomst van de burgerij, en Baisier behandelt lokaal gebonden materie zoals aspecten van stedelijk belang, de doorsteek van de kaai en de aanleg van de nieuwe boulevard.¹⁷ Met de steun van het Geraardsbergse stadsbestuur wordt de vorming van de leden aangepakt. Een van de eerste cursussen is boekhouding.¹⁸

Op regionaal vlak wordt de stichting van het *Arrondissementsverbond der werken van Burgersbelangen*, aangekondigd, wat nadien officieel het *Middenstandsverbond van Burgersbonden van het arrondissement Aalst* zal heten. De voorlopige stichting vindt op 15 juni plaats in de Aalsterse katholieke kring *De Vriendschap*. Baron Lodewijk de Béthune is voorzitter van de vergadering. De Ninoofse drukker-uitgever van *De Voorwacht*, Karel Beeckman, staat in voor het verslag. De opdracht van de betrokken leden is het vastleggen van de standregels van de op te richten

9. De Denderbode, 29 maart 1896, p. 2.

10. De Denderbode, 17 mei 1896, p. 2.

11. O. SCHEPENS & CIE, *Compte rendu sténographique du Congrès international de la petite bourgeoisie: tenu à Anvers les 17 et 18 septembre 1899, 1900*. Dit document is te raadplegen op het internetadres: <http://archive.org/stream/~compterendustno01unkngoog#page/n7/mode/2up>, september 2013, p. 14.

12. Het verslag van het *Congrès Internationale de la Petite Bourgeoisie*, 1900, p. 651-652.

13. *Op. cit.*, p. 462 en volgende.

14. De Denderbode, 16 mei 1901, p. 1.

15. *Chambre des représentants – Annales Parlementaires*, 749, 1, Séance du mardi 21 février 1903, *Analyses des pétitions adressées à la Chambre*.

16. *Ons Belang*, juni 1911, p. 3.

17. De latere Guilleminlaan.

Middenstandsbond. Rond de tafel zitten baron de Béthune, R. Moyersoën, K. Beeckman, L. Cosyns, Voorzitter der Vereenigde Uitwijkelingen van de Dendervallei, advocaat Eugène Bosteels, H. De Seyn, Muydens, een zekere De Fraine van Geraardsbergen, Th. Cooremans, burgemeester van Moorsel, A. Mertens en anderen.

Het voorlopig voorzitterschap wordt unaniem opgedragen aan Fr. De Clippele, voorzitter van de Burgerskring van Ninove en Karel Beeckman wordt de secretaris.¹⁹

Met de gemeenteraadsverkiezingen voor de deur profileert de Burgersbond zich sterker dan ooit en begin juni, brengt zij het eerste nummer van *Ons Belang* uit, het orgaan van de Katholieke Burgersbond van Geeraardsbergen.²⁰ Het bestuur vindt de tijd rijp om met een eigen blad te komen en zo de specifieke strijd en de belangen van de leden te steunen. In hun programma wijzen ze op de oneerlijke concurrentie van bijvoorbeeld ambulante verkopers in het nadeel van de lokale winkeliers. Maar ze vragen ook aandacht voor de herziening van de wet op het vergunningsrecht voor herbergiers. Het kaf moet van het koren worden gescheiden en 'echte stielmannen' moeten gevrijwaard worden van het werk van amateurs. Ten slotte pleit *Ons Belang* voor meer beroepsernst bij de handelsreizigers zodat zij op een correcte manier hun waren verkopen, leveren, en de naam van de handelshuizen waarvoor ze werken, alle eer aan doen.

De 26^{ste} vindt er een burgersmeeting plaats in de zaal bij Victor Declercq in de Vredestraat. Advocaat De Cuyper uit Gent spreekt er over het onderwerp 'handelspolitie'. Waarna Jules Pieraert de algemene toestand toelicht en Frans Baisier het forum over de komende gemeenteraadsverkiezingen inleidt. Dit laatste geeft aan dat de Burgersbond zich ook politiek positioneert.



Ons Belang. Orgaan van den Katholieken Burgersbond van Geeraardsbergen' (juni 1911).

De Burgersbond blijft opkomen voor de wettelijke bescherming van zijn leden tegen de misbruiken en ongehoorde mededinging van leurders en markten.²¹ Na twee jaar onderzoek, deed de bond op 2 december 1910, in een synthese, het stadsbestuur een aantal voorstellen tot reglementering. Zonder veel resultaat, want zes maand later, op 10 juni, wordt dit dossier opnieuw ingediend in de hoop dat

het stadsbestuur deze keer wel zal reageren.²²

Een thema als de strijd tegen de coöperatieven en de naamloze maatschappijen wordt niet meer vermeld en lijkt tot de al gerealiseerde verwezenlijkingen te behoren. Toch zijn er binnen de middenstand leden die twifelen aan het nut van de bond en zelfs in de vergadering opperen dat de bond moet afgeschaft worden.

Ons Belang roept daarom de burger-

18. *De Volksstem*, 15 maart 1911, p. 3.

19. *De Volksstem*, 18 juni 1911, p. 2.

20. J. DE RO, *Monumenten van Papier en Karton. De moderne geschiedenis van Geraardsbergen op maat van papiermakers, drukkers en fotografen*, Geraardsbergen, 2012, p. 201. Het eerste nummer van *Ons Belang* is terug te vinden in de Koninklijke Bibliotheek van Brussel.

21. *Het Burgersrecht, orgaan van den Katholieken Nering- en Burgersbond van Aalst* verschijnt voor het eerst in september 1896. Toen al had Aalst een Reglement-Taks op het Rondleuren.

bevolking op: "Burgers! Bedenkt uwe verantwoordelijkheid, en VEREENIGT U VOOR HET BEHOUD VAN UW BESTAAN EN VOOR DE TOEKOMST UWER KINDEREN!"²³

Tegen oktober is de katholieke lijst bekend. Volgens *De Volkstem* hebben de burgers en neringdoeners Frans Baisier voorgedragen.²⁴ De vreugde is alom als bij de gemeenteraadsverkiezingen in oktober voorzitter Baisier met 345 voorkeurstemmen wordt verkozen tot gemeenteraadslid. De overwinning van hun voorman wordt uitbundig gevierd in *De Presse* op de Markt. Meer dan 100 leden zijn er aanwezig. Onder de sprekers vinden we Baisier, Jules Pieraert, C. De Fray, A. D'Haenens en Vincent Dierickx die de neringdoeners nog maar eens oproept zich bij de burgersbond aan te sluiten. Verder worden Fernand Brocorens, Paul Guillemain, dr. Emiel Van Bockstaele onder de aanwezigen vernoemd.²⁵

Stichting van de Middenstandsbond van het arrondissement Aalst

Ook 1912 is een belangrijk jaar. De verschillende lokale burgersbonden van het arrondissement Aalst beslissen immers tot de definitieve oprichting van de *Middenstandsbond van het arrondissement Aalst*. Op 18 februari komt het voorlopig bestuur en de afgevaardigden van alle burgersbonden, onder voorzitterschap van Frans De Clippele, bijeen in Ninove. De vergadering telt zo'n zestigtal aanwezigen. Karel Beeckman, geeft lezing van de 'standregels' die Fr. De Clippele, Karel Beeckman, dr. Th. De Nayer, Jules Pieraert, Baron L. de Bethune, A. De Moyer, advocaat Bosteels, Muydens en anderen hebben uitgewerkt. Zonder veel discussie worden de regels aanvaardt.

Het voorlopig bestuur wordt ontbonden en er wordt een nieuw bestuur

gekozen met Frans De Clippele als voorzitter en Jules Pieraert (uitgever en hoofdredacteur van het weekblad *De Vaandrig*, in Geraardsbergen) als ondervoorzitter. Arthur De Moyer is secretaris voor het kanton Geraardsbergen. Hiermee is de stichting van de *Middenstandsbond van het arrondissement Aalst* een feit. Tijdens de vergadering worden de eerste plannen uit de doeken gedaan en pleit De Clippele voor de oprichting van een kredietinstelling²⁶ en gestructureerd vakonderwijs. De Clippele en Pieraert worden in de vergadering als afgevaardigden van de Middenstandsbond aangesteld bij het *Middencomité van de katholieke kiesverenigingen van het arrondissement Aalst*.

Dat de middenstandsbond van het arrondissement politiek zijn plaats in de katholieke partij opeist, bewijst de jaarlijkse vergadering van alle gemeenten van het arrondissement van de *Katholieke Kiesvereniging* op 19 mei. Deze vergadering gaat te Geraardsbergen door in de lokalen van de Breydelszonen. Het wordt een groots opgezette vergadering in de aanloop naar de wetgevende verkiezingen van 1912. Om en bij de 600 man is er die dag aanwezig. Vincent Diericx opent de vergadering, waarna J. Pieraert, namens de Middenstandsbond, het woord neemt en een pleidooi houdt voor meer bescherming (via wetten) van de middenstand. Hij richt zijn vraag tot de aanwezige volksvertegenwoordigers Moyersoën, baron de Béthune en advocaat Bosteels, de senatoren Van Vreckhem, Raepsaet, de Kerckhove d'Exaerde en staatsminister Woeste. Burgemeester Flamant van Geraardsbergen en burgemeester Gheeraerts van Aalst zijn aanwezig.²⁷

Op 14 oktober 1912 organiseert de *Middenstandsbond van het arrondisse-*

ment Aalst een burgersmeeting in het lokaal *In 't Kuipken* op de Grote Markt te Zottegem met thema's als *De burgersbeweging te lande en in het arrondissement* en *Noodzakelijkheid der Burgersverenigingen*. Sprekers zijn Emiel Van Haver, onderwijzer, drukker-uitgever en gemeenteraadslid van Sint-Niklaas, voorzitter van de *Onpartijdige Bond van Handelaars, Ambachtslui en Neringdoeners* en ondervoorzitter van de *Middenstandsbond* Jules Pieraert. Aansluitend wordt overgegaan tot het stichten van een *Burgersbond voor winkeliers, handeldrijvers en ambachtslieden voor Zottegem*. Het arrondissement telt nu vier katholieke burgersbonden.²⁸ Dat de Geraardsbergse Burgersbond succesvol is bewijst ons het *Ambt van Ambachten en Neringen*, een dienst binnen het ministerie van Nijverheid en Arbeid, die eind 1912, voor de Geraardsbergse Burgersbond 220 leden opgeeft.²⁹

De vrouw in de beweging en de oprichting van de Burgerinnenbond

De Burgersbond is op dreef en organiseert aan het begin van het nieuwe jaar een vrolijke liederavond met zang en voordrachten. Opvallend is dat onder de sprekers een vrouw op de voorgrond treedt: zekere juffrouw Baers uit Antwerpen. Zij overtuigt die avond het publiek van het belang van de rol van de vrouw in de sociale beweging. Jules Pieraert sluit zich daar bij aan met zijn toespraak over de rol van de vrouw in de burgersbeweging. Het publiek reageert positief en dezelfde avond worden de grondslagen gelegd voor de oprichting van de eerste *Burgerinnenbond* van Vlaanderen. De definitieve stichting zal een veertiental dagen later plaatsvinden.³⁰

De oprichting van een Burgersbank?

Op 23 juni 1913 komt de *Middenstands-*

22. *Ons Belang*, juni 1911, p. 2-3.

23. *Ons Belang*, juni 1911, p. 3.

24. *De Volksstem*, 5 oktober 1911, p. 3.

25. *De Volksstem*, 27 oktober 1911, p. 3.

26. Na de Eerste Wereldoorlog wordt in Geraardsbergen de Burgersbank opgericht.

27. *De Volksstem*, 21 mei 1912, p. 1.

28. *De Volksstem*, 12 oktober 1912, p. 3.

29. P. HEYRMAN, *Middenstandsbeweging en beleid in België, 1918-1940*, Leuven, 1998, p. 40; Overzicht van het Ambt, *L'Association des Métiers et Négoces* 1912, p. 124-125.

bond van het arrondissement Aalst voor zijn bestuursvergadering samen in Geraardsbergen, in het lokaal van herbergier Jules Baisier, *In de Chaussée* in de Grotestraat. Op de dagorde staan: de nieuwe belastingen, de verkiezing voor de Handelsrechtbank van Aalst, de stichting van een Burgersbond te Herzele, het Congres van de kleine burgerij in september te Gent en de aansluiting van de Geraardsbergse Burgersbond bij de *Landsbond der Kleine Burgerij*. Aansluitend volgt een tweede vergadering en *petit comité* over de mogelijke oprichting van een Burgersbank.³¹

't Is oorlog!

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog legt de werking van de Burgersbond vermoedelijk stil. De Duitse overheid verbiedt immers alle activiteiten van vereniging. Een maatregel die trouwens later wordt versoepeld. Dat neemt niet weg dat in het najaar van 1914 de Burgersbond 1.500 fr. schenkt aan het *Comités de Secours et de Ravitaillement*. Nadien ontbreekt ons elke informatie.

Wanneer de oorlog voorbij is en beetje bij beetje het dagelijkse leven zijn gewone gang herneemt, start ook de Burgersbond vanaf 1919 zijn activiteiten opnieuw op. Frans Baisier staat nog steeds aan het hoofd van het bestuur. Maar dan slaat het noodlot toe. De maandagavond, 24 november, spreekt hij op de vergadering van de bond, één dag later overlijdt hij onverwacht in zijn woning.³²

Jules Pieraert neemt het voorzitterschap over van de Katholieke Burgersbond van Geraardsbergen

Midden 1920 heeft er te Aalst een vergadering plaats van de *Katholieke Middenstandsbond van het arrondissement*. Vertegenwoordigers van de burgersbonden van Aalst, Geraardsbergen en

Ninove zijn aanwezig. Over Zottegem en Herzele wordt niet gesproken. Het is onduidelijk of beide bonden nog bestaan, dan wel dat ze nog niet opnieuw opgestart zijn. Onder voorzitterschap van Jules Pieraert wordt de economische toestand belicht en worden verschillende maatregelen genomen tot verbetering van de situatie van de middenstand. Zo wil men de werking van de arrondissementsbond uitbreiden en een provinciale bond te stichten. Tegelijkertijd houden de vrouwen van de *Katholieke Burgersvrouwen van Aalst* hun vergadering. Een zekere juffrouw Poelman uit Gent spreekt er de middenstandsvrouwen toe.³³

Besluit

Na de invoering van het algemeen meervoudig mannenstemrecht wordt onder meer vanuit electoraal oogpunt

middenstandsbonden opgericht om de kleine burgerij steviger te linken aan de katholieke partij. Opkomen voor de socio-economische belangen van deze groep is een oude verzuchting die mee opgenomen wordt in de doelstellingen van de jonge vereniging. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1895 wordt gewerkt aan de verdediging van de eigen belangen. Zowel lokaal, in het arrondissement als op nationaal niveau is de Katholieke Burgersbond van Geraardsbergen regelmatig vertegenwoordigd. De drie sleutelfiguren daarbij zijn Frans Baisier, Arthur De Moyer en Jules Pieraert. Wat ze tussen 1895 en 1919 concreet hebben bereikt, in het bijzonder voor Geraardsbergen, is bij gebrek aan bronnen amper te duiden. Feit is wel dat hun betrokkenheid op een hoger niveau wel te traceren is in de enkele artikels in *De Denderbode* en *De Volksstem*, twee Aalsterse katholieke kranten.



Frans Baisier, voorzitter van de Geraardsbergse Burgersbond, tussen zijn broers Eloi en Jules (1899) (Familielocumenten Claire Baisier)

30. *De Volksstem*, 24 januari 1913, p. 3.

31. *De Volksstem*, 22 juni 1913, p. 3. Dat initiatief zal pas na de Eerste Wereldoorlog gestalte krijgen met de oprichting van de *Banque Bourgeoise de Grammont-Burgersbank van Geeraardsbergen*, met haar kantoor op de Markt.

32. *De Volksstem*, 28 november 1919, p. 3.

33. *De Volksstem*, 16 juni 1920, p. 2.

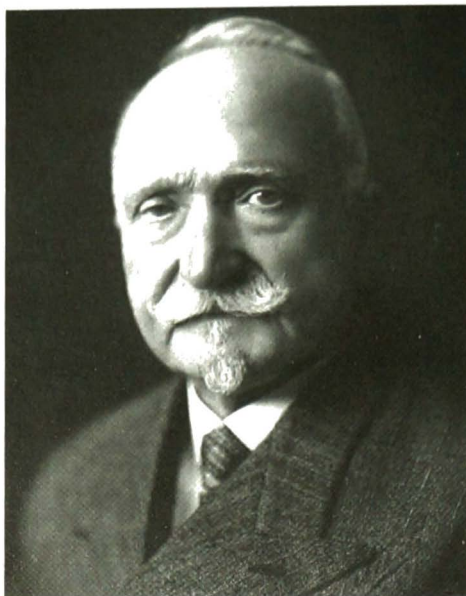
Korte biografie Frans Baisier (Geraardsbergen 1863-1919)

Franciscus Carolus Baisier, zoon van Felix Adolphus († 9 april 1899), bakker en van Sophia Willems († 17 juni 1886), zonder beroep, is geboren te Geraardsbergen op 16 februari 1863. Frans Baisier is winkelier/kleermaker op de Markt, later in de Nieuwstraat nr. 2. Hij is met zijn magazijn *Het Gouden Hand* bekend als handelaar in ellegoederen.

Omstreeks 1891 trouwt hij met Stephanie De Smet. Zij overlijdt helaas enkele jaren later op 14 december 1894. Na de invoering van het algemeen meervoudig mannenkiesrecht verliest de Katholieke Associatie op 17 november 1895 de gemeenteraadsverkiezing. Baisier, dan 32 jaar, is een van de kandidaten. Als winkelier en voorzitter van de in 1894 opgerichte Katholieke Vlaamse Burgersbond, vertegenwoordigt hij de Geraardsbergse middenstand. Hij is ook lid van de fanfare *Sint Cecilia* en voorzitter van de maatschappij *De Voorzienigheid*. Op 13 juni 1899 hertrouwt hij te Geraardsbergen met Maria Van Caeuvelghem, geboren te Geraardsbergen op 17 oktober 1860, dochter van Carolus en van Virginia Declercq. Zij overlijdt te Velzeke op 13 juni 1919. In 1911 is hij opnieuw kandidaat voor de gemeenteraadsverkiezingen en wordt hij verkozen als katholiek gemeenteraadslid tussen 1912 en 1919. Op 25 november 1919, goed 56 jaar oud, overlijdt hij in zijn woning.³⁴

Korte biografie Arthur De Moyer (1864-1950)

Arthur De Moyer wordt op 9 juni 1864 te Geraardsbergen geboren. Vader Alexander en moeder Melania Van Assche zijn slachters van beroep. Arthur is getrouwd met Marie Mensiers. In zijn winkel in de Brugstraat nr. 22 verkoopt hij naaimachines, paraplu's,



Arthur De Moyer (1894)

parasols, wandelstokken, enz.... Naast zijn functie als secretaris in de Burgersbond is hij jarenlang (1903-1938) secretaris van *Sint Pieter Vreugd & Deugd* geweest. Hij overlijdt in zijn woning op 3 januari 1950.³⁵

Korte biografie Jules Pieraert (1874-1950)

Schuin over de winkel van De Moyer heeft de familie Jules-Pieraert-Hylebos in de Brugstraat nr. 25, een kledingszaak *In de Lente-Au Printemps*, gespecialiseerd in *Draperies*. Vader Nestor is handelaar en vanaf 1878 stadssecretaris. Als drukkers-uitgevers zijn ze nauw verbonden met het katholieke politieke leven in de Oudenbergstad.

Jules Pieraert bezit een scherpe pen. Begin 1900 neemt hij samen met zijn broer César de familiezaak over. Omstreeks 1904 start hij met het katholieke en Vlaamsgezinde opinie- en informatieblad *Geeraard* dat hij in 1907 verkoopt aan de familie Van Nieuwenhove. In datzelfde jaar neemt hij het Vlaamsgezinde weekblad *De Klauwaert* over. Door zijn huwelijk



Jules Pieraert

met Alix Hylebos wordt hij hoofdredacteur van het katholieke weekblad *De Vaandrig* dat in 1910 in handen komt van Pieraert. Later wordt hij hoofdredacteur van de katholieke krant *De Vlag* van Paul Hylebos en is hij jarenlang correspondent voor *La Libre Belgique*.

In 1912 wordt hij ondervoorzitter van de *Middenstandsbond van het arrondissement Aalst*.

Net als De Moyer, is hij lid van de toneelmaatschappij *Sint Pieter Vreugd & Deugd*. Pas in 1920, na het plotse overlijden van Frans Baisier komt Jules Pieraert op het politieke podium. Hij is katholiek gemeenteraadslid in de periode 1921-1932, schepen van 23 juni 1921 tot 11 januari 1927 en dienstdoende burgemeester van 23 juni 1921 tot 18 augustus 1921.³⁶

Dirck Surdiacourt
dirck.surdiacourt@telenet.be

Met dank aan: Peter Heyrman (Kadoc), Sebastien Libens (Kadoc), Marc Baisier, Claire Baisier, Freddy De Chou, Philippe Haegeman en Veronique Wese.

34. Met dank aan Claire Baisier, Freddy De Chou en Jacques De Ro.

35. Met dank aan Jacques De Ro.

36. J. De Ro, *Monumenten van Papier en Karton...*, p. 141-142.